DAGONILLA
29
Larunbata
Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEURIJA
Bilbao'kua ... ... 9,00 Pko. iru ile.
Bilbao'atazkua ... 11,25 " "
Idazki-itunmena ... 62,00 " urtez
Atzerijetakuak ... 112,50 " "

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.387 zenbakija

Gayak

BAÑA EZIN DABE...

Alegiñak egiten dabez, aundijenetarikuak egin be. Areyuak Irun artu gura dabe... Irun eurakandu, Irun-gane euren oñak jari. Baña ezin. Irun menpe jarterik ezin lortu dabe.

Eta egun baten eta bestian, euren gurari ori lortuteko asmoz, Irun'erantz igituten dira, Irun'erantz urieratu...

Urieratu bakarik, baña. Urieratu baño besterik ez, urieratuten diraneko, etxeko txakurak zaunka egiten dautselako.

Eta etxeko txakuraren zaunka estubatara, etxeko ugazaba jagiten da, etxeko gustijak urtetan dira ta areyuari oldartuten asi.

Eta areyua, Irun'go gentza-kabijan guda-arautzak ezari gura leukezan mirotza, etxe-olar, olo ta txila gustijak batera dagitsezan erasuak jasan ezinda, atze-atzeka egiñaz, aure-aureka etori ixan dan bidietatik atzeratuten da. Irun artu gura leukie, baña ezin dabe...

450 MAIRU

Eta karlatarak, pazizta ta anei nazte-muetagaz egiñiko buztarpe baten lotuta eri-kaltez jagi ixan diran gixaki ezeskarijak, euren erijari ta anai gudea egiteko, 450 mairu Irun'go gentza kabi materatu ixan dabez.

Lotsagari askoren artian aundijenetarikua, Apirka'ko mairuak ekartiaz egin ixan dabena da, bariz.

Eta Gipuzkoa'ko karlatarak, paziztak eta "fariseoak" be, Apirka'ko mairuakin batu dira. Josu-Kisto'ren irakaskintza gustijak ukatuten dabezan baltzakin buztartu dira, ta euren anayak, euren erikidiak erailten Irun'go kistar sendijetaratu.

Baña ezta'be jaditxi. Goiko Jauna'k eztautse laketu. Bidera urten yake, ta beñola Elexa Deune'tik giñaroska jaurti ixan ebazan parixetaren antzian, makiloska Irun-ingurubetatik jaurti.

Ora, or, karlataren katolikutasuna agirijan jarita. Ora, or Gipuzkoa'ko karlatarak, euren erijaren aurka, euren anayaen aurka egiteko ekari ixan dabezan 450 mairukin buztartuta.

Katoliku-ixenaz aurpegijetaratu ixan eben zapija, euren anai kistaren aurka oldartuten asi diranian uratuta jausi egin yake. Eta Goikua'ren zigorak, geyago iñor atzipetu eztagijentzat, zigortu egin dauz, makiloska jaurti dauz. ¡Etoyak...! ¿450 mairukin buztartuta anaven aurka oldartuten etoriko ziran, ba...?

IGESKA ASI DIRA

Mairuak lenago be Euzkadi'n ez eben tokirik ixan, eta orain bez. 450 mairu Irun-ingurubetaratu zirala diñue. Zenbaki oretatik, ¿zenbat atzera itxuliko ete-dira...?

Irun-ingurubetan jausi ixan diranak askotxu ei-dira. Oreik, beñepein, eztira bariro Apirka'ra itxuliko.

Jausi eztiranak, bariz, irundaren erasuak jasan ezinda, iges-igeska asi ei-dira, Bidasoa ibaira jauzka egiten, Endaya'ra ta al daben lekubetarantz iges-egiten.

Mairu gixagaxo oreik, euzkotaren adoria ta Apirka'ra ixar-bila juaten ziran gudalburu aroputzena bardin-sa marak ixango zirala-edo uste ixan dabe aurki.

Eta uste ori ixan da euzkotaren aurka oldartuten Irun'era ekari ixan dabezana.

Gaxo-gaxuak, baña, oker egon ixan dira, atzipetuta bixi ixan dira.

Euzkotaren odola gorija be gorija da, gardena be gardena, mairu-odolaz kutsutu bakua.

Euzkotaren artian, Euzkadi bene-benetan maite dabela euren egiñenakaz erakusten daben euzko-abertzale zintsuen artian, ezta koldarkerijarik ezagututen.

Apirka'tik Euzkadi'ra ekari ixan dabezan mairu gixagaxuak be, ori, argi ikusi ixan dabe.

Eta argi ikusi ixan dabelako, bixtirik geratu ixan diran banakak, igesari emon ixan dautse.

Eta euzkotar eri-aldezlien eraso gogorai iges-egiteko igespide txarik 'be eztabe ixan. Euren adimenetan etzan beste asmorik euzkotaren erasuai iges-egitekua baño.

Bidasoa ibaya, igespide berezitzat artu ixan dabe. Eta ori dala-ta, euzko-ibai zabal aretara, ugasijo-antzo jauzka-egiten eben, ibayaren beste aldeko euzko-eri politetarantz iges-egiteko.

Gixonaren bixija labura dala esan oi-da.

Labura dala be, baña, gixaldi-barruban jazokun baragarririk asko ikusten dira.

Karlataren guda naskagarija ixan zanetik ona, ondiño gixaldijaren eun urtiak ornidu barik dagoz. Eta ona beste guda bat, karlatarak mairu-gañoko gustijakin nastauta dirala eri-azkatasunaren aurkako matxinada iguingarijenetariko bat.

ERI ALDEZLIEN ADORIA

Erija'ren azkatasuna aldeztuten daben gudarijak, azkatasunari estuntzak ezarten dabilanak baño adore geyago dauka.

Lenenguak zuzutsa, egija aldeztuten dau, ba. Bigarenak, ostera, nauskerija, geide-menpetasuna.

Barcelona'ra begira gagoz.

Barcelona'n, beste eri askotan lez, azkatasunari estuntzak ezarten asi ziranak, suaga-bidez eri-aldezliak erailten eragoyoen.

Suaga areik, [illegible] egiten diena.

Eri-aldezlie azari batzuk, baña, ikusten ebena ikusita, arterik artu ezinda geratu ziran. Gurdibil baten onduan aurkitzen ziran.

Eta suaga areikaz jabetuteko beste bide laburagorik ikusi ezta, gurdibil aretara igotia erabi eben. Eta bai igon be. Eta igon ziranian, gurdibiltzañak lasterka-giltzari eragiñaz, orduko eun gneurkiñeko lasterketean gurdibila imiñi eban, eta suagalarijak aurkitzen ziran lekurantz egiñaz areik azpijan artu, ta erail.

Gurdibil-gane juan ixan ziranetatik batzuk be, an jausi ziran, eta ilotzik geratu. Beste batzuk, ostera, jauritu baño etzirzn egin.

Eta zaurituta geratu ixan ziranak, areyuei kendu ixan eutsezan suagakaz jabetu ziran, eta eurakaz areyuei oldartu be.

Gudaldijetan azarikeri asko egiten dira.

Barcelona'ko eri-aldezliak egin ixan eben azarikeri au baño aundijagorik gitxi egin ixango ziran oratiño.

Erija maite daben eri-aldezliak egiteko, baña, azarikeri ori be ezta atatutekua. Ori baño aundijaguak be egiten dabez, eta guda au amatu baño lenago, egin be egingo dabez.

Erija aldeztuteko, benetako eri-aldezlia ixateko, eri-matasuna nabatu biar da.

Gudari asaldarijak eta areikin dabiltzanak naibaitzen eztabena orixe da, briz: eri-matasuna.

Matasun barik, garaitzarik be eztago. Garaitzea matasunarena da.

Beraz, matxinada onetako garaitzea, Erija'rena ixango da, neuskerijan azkatasunari estutzak ezarteko jagi diranen aurka oldartuten daben azkatasuna aldeztuten urten dan Erija'rena...

.IBON

Moskortuak

Gizonak dauken itxutasuna
asare-gorian!

Aizto zorotzak eskuetan...
napar ardo baltzaren bidez
itz zantarak dabiltz buruka
moskortuen ezpan loietan.

Begira dago ilargia
zidarezko izpi argiakin;
zaunka, auzoetako txakurak
zadorezko itzai balitzakin.

Moskortuak, albo-alboka...
—odolaren berotasuna!—
itz mingots gaiztoakin dabiltz
aikaren lei-biziz, zirika...

Abots garatzenak, bai, zoli:
"Ba'dakit ire atsoaren bari;
saspi ilabete baño len
semia, aita eztanari..."

Moskorti biotz zaurituak
negar samiñez oiu dagi:
"Beti-betiko, ixan zadi
ordi, txari-madarikatu..."

Itz ilun areik sorturiko
odol-ardoen sapafada;
sabelik-sabelera, zorotz,
aiztoak diz-diz, este bila...

Une a, bai une laria,
ama Lurraren sabelian!
—Goietako ilargi eder,
sartu zaitez edoi-artian!

Erori dira, bai, lurera
itz loi, zikiñakin nastaurik...
Erori dira lurera, ai!
ardo ta odolez bustirik.

Batak, begiak zabal-zabal,
bestiak, idigi nai eta, ez...
eriotziari begira, bai,
begira jari da bildurez!

Gero, ene!—bai, bildurgari—!
¿Nun lotu ziran txakur-zaunkaa,
mingañaren esten zorotzak?
A, zan a, gauaren samiña!

Gizonak dauken itxutasuna
asare-gorian!

Saspi ilabete baño len
negarez jayo zan umeak,
umeak ezeukan aitarik!
Ta alargun gaxua baltzik!

Muniategi'tar Sabin.

¡Galerna gaiztua!

Egun argia dakar ego-axiak
Eguzkia dabil argitsu olgetan
Itxasoa urdin ta garbi urutiraño
Atxartian saltoka uin zuriak.
¡Oi, zer pozkari nere biotza!
Dana da argia ta poztasuna.
Ondartza guztiz alaitsu dago,
Igeri ur goi pozkari gaztiak.
Txapulak dabiltz txilipriztaka
Ondasuntsua da eguberdiya...
Baña urutik galernaren uñak
Erakutsi dabez aurpegi zuriak.
Lañoa dator axiaren indarez,
Zuritu ditu ertzeko mendiak.
Lengo itxas urdin paregabea
Ilun ta lañoz belerik janizi da.
Aldez ariñeka portura datoz
Bela zuri dun ontzi txikiyak.
Etxe baruko leyo aurian dago
Argi-bin onduan Birgiña Maitia.
¡Begoña'ko Ama! bere laguntzaz
Ekari dagizan etxe maitera.
¡Ene galerna gaixto ta zitala!
Igeri barik egun argi-urdiñetan
Urume soñu jabanez sartzen zarena,
Soaz gaixik ein gabe urruti aldera.

ERLETXUN

Matxinada -izparrak-eta

Matxinadeak bere ondorenak ixaten dauz, bere alorteak. Alorta oretako bat, ogi-uritasuna da. Ogi-uritasuna ta azukara-uritasuna be bai.

Azukara-uritasuna ogi-uritasuna baño aundijagua dala esan leike, bariz. Ogi-zaletan baño gozo zaletan geyago-edo gara, aurki.

Azukerea ekari dabe — batek oyu egin dau.

Ain saiokitan, bestian eta bestian emoten dabe—beste batek iragari dau.

Eta ain-lekutara zuzendu dira, beste aretara eldu.

Eta txaldia-ziar, notin-lero luze-luzea egin dabe. Banan-banan salokitratu biar dira, ba, ta banan-banan urten be.

Azukerea, bariz, neurtuta emoten dautse: bakotxari libratxu bana.

Lagipian imiñi ixan daben neurija orixe da ixan be.

Lagijak, baña, tranpea beria dau. Eta lagijari tranpea egiten dakijenak, beriala egin dautse: etxe baten, lau, bost edo saspi bixi diran etxian, salokiaurian egin ixan dan notin-leruan jari dira, ta bakotxak libra bana azukera etxeratu ixan dabe.

Zoli-samarak diranak, bariz, salokirik-saloki ibilijaz, beste libra bana be bai.

¡Eta jakiña! Erdi motel dabilanak, bizkor dabiljanaren ondakiñak artu biar ixaten dauz. Ondakiñik lagaten ezradabe, bariz, arausi-egin, eta etxera esku-utzian itxuli biara.

¡Amaikatxu o'ako jazoten da aspaldijon, emen!

Ogija, gura dabenari, etxeraño be eruaten dautse. Au be, baña neurtuta: librako ogitxubak.

Ikusten danentz, "librea" da emen, "moneda korientia".

Librakotzat ekarten dauskuben ogi au, baña, baltza da, Gipuzkoa'ko karlatarak Irun artzeko asmoz Euzkadi'ra ekari ixan dabezan mairuak baño be baltzagua.

Ogi baltz au dala-ta ¡amaikatxu esan-mesa sortu da emen!

Batzuk, jan ez-eze, ikusi be eztabe egin gura. Ogi baltza iguin be iguin yake.

Eta iguinik geyen dautsenak, Euzkadi'ra ekari ixan dabezan mairu baltzai txaluak-txalo joten dautsezenak edo dira.

Guk, ez ba, Euzkadi'ra euzkotarroi aurka egiten ekari ixan dabezan Apirka'ko mairubai baño, egunoro etxeratuten dauskuben librako ogi baltzari, abegi obia egiten dautsagu.

Ganera ogi baltz au, barazki-zalientzat egiten dan ogi gozo-gozua da.

Barazki-zaliak len, ogi zurija baño besterik egiten ezebenian, ogi baltzaren bila lerenak egiten ibilten ziran.

Orain, bariz, bila ibili barik, etxera ekarten dautse.

Esan be egiten dabe baña, ixan be egija da: baten bateri ondo etxatorkon txarik eztagua'a.

Ogi baltz-zaliak beñepein, zorijoneko dira.

Ogi zurija baño atsegin etxakenak, ostera, patata ustelakaz egiñiko ogija dala ta abar, asmau al dabezan barragarikeri gustijak esaten dabez.

Antxiñako arto-berok esan ebana, ogi baltz au daukanak, goserik eztau ixango beñepein. Eta goserik eztaguan artian, aurera mutilak.

Errijetatik

IBARANGELUA

GARI-JOTIAK.—Berandu baña zigur jo diraz aurtengo garijak. Durukiz aldeko lugiñak ekin dautse egunotan lan neketsu oneri. Aurten garija ezta ugaritxu bape baña dagon apura zindua eta arpegi onekua dogu. Eguraldi beruan zain gengozan eta onepe erakutsi dausku bere arpegija, garijak erlaz joten dabezanantzat au gauza ona-da, eta egunari beria emon biaña jakala ta, eupada zantzo pozgarizkuak entzuten doguz baseritaran artian.

KANPOTARAK.—Iñoizkorik geyen agertu yakuz aurten geure erira. Guk beti artun doguz ondotxu erbestetik etoririko biztanleak, baña ondo litzake aurten etori diran bezela urtero agertuten balitzakez. Azukeria danan arte zabalduteko danan kontua artun biar dogu, erijan "kontribuidu" biar danian, be, geure artera agertutia elitzake txarto ixango. Tira, ba, olan egingo dozuben ustia artuten dogu.

PERETXIKUAK.— Aurten peretxikuak matetasun andija dabe oztian artian. Gure artera datozan gustijari atsegin jakez janari onen mamiñak, eta iñoizkorik notin geyen aurten daukagulez peretxikuak be, ederto urituten diraz geure gastañedi azpijetan. Asko ixan eta askoren arte ezin zabaldu dagoan gitxija.

ATZATAL-GORIJAK. — Oneik bai, oneik ugaritxu jakuz, onentzako eztau egon biar "presupuestorik" oneik nun nai ikusten doguz, eta ¿zelan margoztuta, be? Txorijua ta pipar-gorija eztira palta. Neskatilak ikusi egijubez gaur zelan dabiltzan gudatian geure bijotzeko sendijak. Eruki eurakaz, eta jaurti K. Kazkeyak.

PRANTZI.

DURANGO

IANBIDEAK.—Matxinada dala urituez doiaz lanak, landolak ez dabe bialtzen oso gutxi baño, ta asko egin. Zio au dala luzaro irraunten badeu ez dakigu zer ixango dan. Bakea zan aldian ondo etziran ibili, ta matxinada bitartez, irakurle oldoztu egizu zer izango dan. Gizadi arasuak Aita Dolpuruak, antxiña iragari euskun atontzeko, baña biar zan aldian gizadiak etzeban arantzun, ta orain ikusten gara gertaera lari onen artean. Kistar ikasbidea ondo ikasi bagendun ezbai baga arduraz artuko gendun Aita Doipuruaren deia, eta ez giñan aurkituko, era onetan gustiak goiko tabeko. Artu bear dogu rogo sendoa zuzentza (justicia) pean gizadi osoak bide au artzeko, baña aldirik galdu gabe, bestela ondamendi andiena jaz bear dan gure artean.

GENTZA TA BAKEA.—Uri onetan bakean aurkitzen gara, beti atsekaberen bat, baña odolik ondiño ezta izan ta Goiko Jaunak lagundu daigula aidenduteko ez bear gustietan. Irakurle bere laguntza guk jaritxiteko beragana zuzendu bear dogu, biotz damutazuna agertzen dogula gure otoi ta egita onetan.

NEKAZARIAK, LUR LANGILEAK. Gariak jo, garbitu ta kutxan sartu orduko, Bizkai'ko jaurieak agindua emon deutse, gari gustiak eroan bear dabezala urun landoletara baña (ordaindutà). Agindua da gure Erkian gixadiak goserik ez daian igaro. Arbi-aziak ereiten amaitzen diraz. Arto, indarak antz onean ikusten diraz.

IGALIAK.—Sagar gutxi dago, matza ezda izango ugaria, eta gorintzu aurkitzen da. Gure jur langile begikoai be zeozer beti jasoten yake.

ABERTZALEAK.—Gu euzkel-idazliak bildurez etegagozan esaten dausku baten batek euzkel-atalaren bitartez, baña euzkel-iñazliak bildura antziña kendu gendun. (1) Esan bazendu abertzaleak aurkitzen dirala kili-kolo edo apurbat igeri egingo zeuntsan, ze aspaldian gure batzokiak ezdau bildurik jente asko etorten dalako, jausteko. Gure aberia azkatzeko etxe-zale egin bear gara, ta ez kanpo eder. Nire lero onen bitartez ez dodaz mintzen, ez bada batu egiten anai aberkide gustiok sendi bat gara ta. Gustiok baturik abestuko dogu "Itxarkundia".

Azkatasun eguzkija
Basotik urtenda,
Bere argija edonun
Arin zabaltzen da,
itxartu zaiz euzkotara
¡Aupa euzkeldun gustijak!
¡Gora! ¡Gora! antxiñako lagijak!

SORKUNDE.

(1) Euzkel-idazliak bildur ziranik, iñok ezeban idatzi. "Euzkel-Atala,,'n idatzi zana beste au da: "Gudea, idaztan politak eta loratsubak idazteko-ta, baltza da ixan be, bata bildurgarija be. Gure euzkel-idazle adoretsubekana, be, ¿bildura eldu ete-da, ba? ¿Koldartu-egin ixan ete-dira...? Eztogu uste, eztogu sinistuten. Aldi onetan idazten ezpa-dabe, idatzi, koldarkerijagatik ezta ixango, euren idazlanak irakurteko astirik irakurliak eztabela ixango usteko dabelako baño". (EUZKADI, dagonila 11).

Auxe da "Euzkel-Atala,,'n idatzi zana. Eta au ondo irakurten dabenak, euzkel-idazliak bildurtitzat artu ixan doguzanik eztau esango.—I.

ERMUA

Igaz dan garila'n 25'karenian, eri onetako mutiko batzuk euren artian erabili ixan eben izketaldi bat entzuten geratu nintzan. Eta uste dot, batzuk uste ixango daben baño zentzun geyagogaz itz egiten ebela. Ona emen euren izketaldiko itz batzuk:

—I, entzun.

—Entzun yuat, ¿zer gura dok?

—¿Gaur Santijau eguna eztok?

—Bai, gaur Santijau eguna dok. ¿Eta zer?

—Atxiñako gauzak esaten yuezanak, Santiago katolikuai laguntuten geran ibili ixan zuala esaten yuek, eta moruak España'tik bota egiten yuazala.

—Egija. Neuk be ori bein baño sarijagotan entzun ixan yuat.

Ori olan ixan ezkero, oraingo katolikuak, ¿zer dala-ta ekari ete yuezak, ba, Santiago'k emendik jaurti yuazan moruak? Yiñuenez, ba, España'ko katolikuak dirala esaten yuen oreik, Santiago'k España'tik jaurti yuazan moruak, atzera ekari yuezak. Eta ekari ixan yuezan moruok, gixonak-gixon erailten ei-yuezak, eta elexak ere, lapurtak-lapureta egin, eta abar ta abar.

—Alantxe dok. Baña, ik, mutil, gauza bat jakin biar dok.

—¿Zer?

—Katolikuak dirala esan, eta anayak erailteko Apirka'tik moruak ekari yuezan oreik, diruba baño beste Jaungoiko'rik etxuela gurtuten.

Dirubaz, bariz, enparauko gustijak, euren jopu, euren menpeko egin gura yuezak.

Mutikuen artian ixan zan izketalditxu au entzunda, arituta geratu nintzan. Mutikuak esateko ez-eze, gixon zentzundunak esateko be egi garatzat dira oreik ixan be. Bai, bein.

GAU-TXORI.

ELGOIBAR

IZPAR BELTZA. — Ikurtun Deunak artu ondoren, Jaunak berenganatu du 76 urte zitula Urain'dar Jagoba (Alkorta txaridauna). (Goyan bego). Laguntzen diegu atsagabian sendikoari.

JAIOTZA. — Lendabiziko aura izan dute, Ondartza'tar Luki'k eta Martinez'tar Batirtze'k. Zorionak.

EUZKO GUDARIAK. — Igezi zan igandian, emen izan genduzan, Lolola'n arkitzen diran motrikuar euzko-gudari talde bat, beren artian Andoni euzkel-idazle azkara.

DEUN BARTOLOMA.—Aurten eleizak ospatu du uriko Zaindari Bartoloma Done eguna. Goizian notiñ asko Jaun artzen auzpeztu zan. Amaretan, jaupa nagusi edera abestu zan, Bartoloma'ren bizitza ederki azaldu zuan Jaka'tar Andoni apaiz gastiak.

Aizerixa.

Euzkotarra... entzun adi!

I

Egun larijak bixi garan egunok, irakurle euzkotara. Ze urtengo ete da izkanbila onetatik? Nok daki... komunismua...? Fazismua...? Bakea...? Bakea... ez, neure eritxiz; egizko bakea ez, beintzat bijotz garbijaren abijatik urten daroan bakea, ez; maitasunak bere goi-argiz argitu daroan bakea, ez Alberta I'guak, Belgika'ko bakaldunak, ei-iñoan: Ereboluziñoa gauza bearekoa da, baña geure gogo-arimen ereboluziñoa". Askortzak ereboluziñoa gaur diran aberatsak ankaz gora jaurti ta gaur txiro diranak aberastutia da. Eta jakiña egite ori lortuteko ba'litz, gaur beyan diranak poztuko litzakez; gaur aberats diranak, ostera, amoro gorototsuz beste ereboluziño bat gertuko leuke.

Bakea idoroteko, beraz, geure gogo-arimen ereboluziñoa egin bear dogu; orduban, bai aseko dogu geure bake-egarija.

Gogo-ereboluziñoa...! Zer da, baña, berori?

Beste baten azalduko dautzut, irakurle. Gaurkoz neure azkenengo idazlanean agindu neutzuna esaten noyatzu.

II

Ez ete-gauz sartuko komunismo edo baltsakerijak bere sabel ilunean? Euzkadi'ko uri aundijetatik at bixi garanok, ez dakusgu olako arriskurik. Eta ostera, Bilbao ta inguruetan bixi diranak arriskuan gagozala diñue. Komunistak eurak ez ei-dira oren ugarijak Bizkaya'n, baña, euroi laguntzeko gertu dagozan socialistak, bai. Arriskurik ez dagola ezin ukatu, beraz, ta askok uste daben baño arrisku lakanagua.

Au ta gusti be, baña, buru auste txikija ez leuke artuko komunistak baltsakerija geure artian eralduteko. Etxaun asko dago Euzkadi'n; etxeuna, bariz, ixatez da baltsakerijaren arerijua; jaupari, lekaide ta lekaime ugarijak dagoz Euzkadi'n eta jakiña jaupari ta lekaide ta lekaimiok aldez inguratuta bixi dira ta gustijok bat eginda jokatuko leuke baltsakerijaren aurka ta batez bere Euzko - Alderdi Jeltzalia indartsu ta adoretsu jagiten da Euzkadi'n eta euzko-abertzalia berez da baltsakerijaren arerijua.

Elitzake, beraz, gauza ereza baltsakerija Euzkadi'n bixiz ezartia. Eta sartuko ba'litz be, neure ustez, ez leuke luzaro iraungo, atxartian eraiñiko azija lez ilgo litzakelako.

III

Gustira be, baña, arriskuan gagozala esan dogu eta arrisku orixe geugandik uxatzen alegindu biar gara. Eta arrisku ori uxatzeko biderik zuzenena Jaun-maitasuna, Josu-Kisto ezagutzea, gixonaren eskubide-azalbena. Laterija'ren sorkun-jakintza. Eta onetarako Euzkadi baxen gertu ba-ete-da Aberi'rik judijon? Seireunen bat ikasle ei-dira Gazteiz'ko jaupaigaitegijan. Itxaropen argitsua, ezin ukatu! Jauparija, Josu-Kisto'ren esanez, ludiko argija ta gatza badr, argi orixek argituko dauz Euzkadi'ko bastar ilunak; gatz orixek jagongo dauz euzko-bijotzak baltsakerijaren usteletik. Eurokan daukat, neuk beintzat, irakurle, uste itxaropentsua ta baltsakerijaren aurka dagikeguzan burruketan, ezpai barik, garaipenez edertuko dogu Euzkadi katolikuaren bekoki argija.

Tamala benetan "Sprit Noveau Vasco" Ikasle-bazkunaren erijotzan, Ederto iñarduban lanean eta neuk zetara ez dakidala ostendu izan. Ora, or, beste bide on bat baltsakerija geugandik uxatzeko. Euzko-gastiak Jaungoikua eta Lagi-Zara goiburubak bere barruban daukazan irakatsi zerutarez abestu. Eta gastedi onek alde batetik eta jauparijak bestetik Euzkadi zorijonduko daben irakatsia aberastuko dabe geure Aberi on-maitea.

MAITE.

¡Au gaztedia!

Loyola'ko kuartela degu ostatu. ¡Au edertasuna yaunak!

Zortzireun, bederatzireun, mila? Zenbat gaude? Ez dakigu! ezin esan. Asko gerala bakarik. Ta estu estura ezkero ekari ditezkenak.

Baratzatxo apain liluratsuan bestetatik apaindurí bereziz agertzen dan krabelintxoa bezela agertzen da Loyola'ko gastedia. Kopetak argi, biotzak sendo, gorputzak lirain, oñak arin...

Guziok anaiak, guziok euskotarak, guziok abertzaleak. Ekaitzari ta erasoari beldur gabeak, datorenari arpegi emateko gertutuak, aberiari guzi-guzia eskeñiak. Beste batzurekin nasi ibili geranok anai artera bilduta arki degun aldea izkiz adierazi ezin alakoa da. ¡Loyola'ren zoragaria, yaunak!

Jaungoiko ta Lege-Zar ikurritz-pean makurtu diran gasteak bai gaste txalogariak. Ez lotan daudenak jaiki arazi ta iltzeko; ez ostatu, taberna, edozein etxetan sartu, barenen dauden baliozko gauza guzietzaz jabetu, ta itxuragabekeriak egiteko.

Garaia eltzean, unea irixtean, izkijuak artu, aureko salera agertu, arixkuari arpegi eman, eta etsaiak birindu ta menderatzeko baizik.

Loyola'ko gastedia irten zan egunetik asi ziran aldakuntzak. Pazisten eskuetan zeuden Goiaz, Bidani ta Erezil mugak artu ziran lenengo egunean. Etsai ankerak Jainkoak dakin totiraño uxatuak dira inguru oretatik. Goiaz, Bidani ta Erezil'go kontu auetzaz, "Kardin" deritzazko azpeitiar idazle ori belari ortzera itz batzuk egin beharean gera. Au gertatutakoaren berri guk bezela ezpaitaki iñork.

Baso mendietan barna aurera doia Loyola'ko gastediaren guda irintzia. Zein edera dan gogai sendo baten altzoan burukatzea! Zein marduia dan euzko-abertzaletasuna!

¡Au gastedia!

BASARI. (1)

Loyola'tik.

(1) Loyola'ko guda-zeya'tik bidaldu dauskuzun idazki au, abegi onez artu dogu, "Basari".

Guda-izparak beti be jakin miñez irakurten diranak ixaten dira. Bertatik, guda-iturbegitik artuta idazten diranak, baña, jakin miñez eta joranez be bai.

Beraz, "Basari", suizkiruba laga ta idazkortza eskuratzeko astirik ixaten ba-dozu ixan, orko garaitza izparak "Euzkel-Atala,,'ra bida'du barik ez geratu. Bitartian, baña, lero onetan juzun anai-besarkada matekora artu egixu, ta zure lagun diran anayen artian be banandu aren. ¡Aurera, mutilak!, baña beti Jel-aldez.—IBON.

"Euzkerea"

Orila-Bagila, ila bi onei yaoken aldizkingi eder au, atzo artu gendun.

Matxinada onek apur bat atzeratu egin dau.

Atzeratxu-samar dabilan aren be, baña, eldu biar ixan dan lekurik geyenetara elduko zan.

Guk, euzkotarok, bariz, olakoxe aldizkingijak biar doguz: geure gauzak, etxe-baruko gauzak irakasten dauskubezanak.

Ona emen esku-artian daukagunaren izpijura:

"Cartas inéditas del Maestro, Arana Goiri'tar Sabin.

"Bidaso ertsian", Enbeita'tar Kepa.

"Zan-Ziran", Mibisus.

"El régimen social vasco", doctor Tomás de Otaegi y Engracio de Aranzadi.

Avellaneda, dibujo de Gisatsola.

"Observaciones en orden a "Zan-Ziran", Gabierota.

"Egunaren erijotza", Maniategi'tar Sabin.

"Un aspecto musical vasco", Juan Carlos de Istisi.

"Peru Abarka", Nabariztara.

Casa-Torre Ibara (Orozko), dibujo de Antonio Etxebari.

"Compendio de la historia de Bizkaya", Gamara.

"Conjugación vasca", Gabierota.

"Izparak".

¿Necesita Vd.
Un empleo
Un automóvil
Un mueble o
cualquier servicio?
Podrá encontrarlo entre los "ANUNCIOS PEQUEÑOS" de la anteúltima página, y si no lo encuentra, ¡anúncielo!
Treinta céntimos la línea

'rakurri EUZKADI